

PRED VII. KONGRESOM LMS

Razgovor s Francko Strmole-Hlastec, predsednico CK LMS

tribuna

LIST ZVEZE ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

Leto XII.

Ljubljana, 26. januarja 1962

IV 78901

Štev. 1

ORGANIZACIJA

vsemočnejši vzgojni faktor

Smo pred VII. kongresom Ljudske mladine Slovenije. Ta bo v Kranju 26. in 27. januarja.

Obdobje med VI. in VII. kongresom LMS lahko označimo kot obdobje prilagojevanja Ljudske mladine spremenjenim družbenim razmeram. Vendar taka konstatacija ne sme biti osnovna karakteristika mladih. Ljudska mladina se ni samo prilagajala družbenim spremembam, pač pa je kot del družbe te spremembe hotela, jih razreševala in se borila zanje. Gre za vlogo zavestnega aktivnega faktorja, ki jo je Ljudska mladina prav med kongresoma vse bolj odigravala.

Da bi kaj več izvedeli o teh vprašanih, smo zaprosili za razgovor tovarišico **FRANCKO STRMOLE-HLASTEC**, predsednico CK LMS. Čeprav smo jo dobili sredi nadvse intenzivnih priprav za kongres, je bila takoj pripravljena ustreči naši želji, da bi odgovorila na nekaj vprašanj, ki jih je pripravilo naše uredništvo.

1. Kongres Ljudske mladine Slovenije se bo gotovo dotaknil vrste vprašanj, ki zadevajo odnos mladih do vprašanj našega časa, in njihovo mesto in vlogo v naši družbi. O katerih najbolj bistvenih vprašanjih bo razpravljal VII. kongres LMS?

— Vse dosedanje priprave kažejo, da bo razprava na kongresu koncentrirana na vprašanja, ki zadevajo strokovno vzgojo in usposabljanje in pripravljane vlogi mladine za poklic in o vprašanjih vloge mladih delavcev v gospodarskem in komunalnem sistemu.

Mladi ljudje se danes živo zavedajo kako pomembna je pridobitev poklica, zato si večina mladih želi pridobiti višja in najvišja znanja in kvalifikacije. Mladina, ki konča osemletko, praviloma želi nadaljevati izobraževanje in usposabljanje na šolah druge stopnje in nato na višjih šolah itd. Tak interes mladine za študij in izobraževanje je družbeno koristen in zaželen. Naš gospodarski in družbeni razvoj ga celo predpostavlja in stimulira. Zato so toliko bolj pomembna vprašanja, ki govorijo o razširjanju obstoječih možnosti za strokovno usposabljanje, ki so v primeri z možnostmi mladine v drugih deželah idealne. Tu so še problemi spreminjanja in prilagojevanja posameznih profilov šol in oblikovanje novih. Prav tako so pomembna tudi vprašanja tesnejšega vsebinskega povezovanja rednega in izrednega sistema šolanja. Dosedanja reforma šolstva, ki jo naša organizacija vseskozi podpira in v njem aktivno sodeluje, je vsa ta vprašanja že zajela. Z novimi principi finansiranja šolstva pa jih bo mogoče pospešeno reševati.

Kongres se bo zato, med drugim, verjetno zavzel za hitrejšo uvajanje novih principov finansiranja šolstva, predvsem šol druge stopnje, za povečanje kapacitet strokovnih in raznih šol II. stopnje itd. Vsekakor pa bo moral postaviti tudi vprašanje odnosa do učenja

in opravljanja šolskih obveznosti kot osnovno nalogo mladine.

Ustvarjanje delovnega vzdušja in razvijanje delovnih navad mladine pa bo morala postati osnovna družbeno politična naloga Ljudske mladine, saj pomeni temeljita in odgovorna priprava na stroko istočasno najbolj uspešno pripravo za delavca — upravljavca.

Problem in naloge mladih delavcev so v osnovi identične s problemi in nalogami delavcev—upravljavcev nasploh. Z ozirom na to, da se prav v proizvodnji, z uvajanjem načela delitve dohodka, bi temeljni boj za osvoboditev človeka, za oblikovanje socialističnih proizvodnih odnosov, bo morala organizacija v večji meri usmerjati in usposabljanje mlade delavce za reševanje vprašanj, ki bi pospeševala proces oblikovanja socialističnega delavca.

2. Temeljna analiza dela organizacije med obema kongresoma, mesto, ki ga imajo mladi v naši družbi, perspektive družbenega razvoja, vse to gotovo sili organizacijo, da išče najboljše možnosti za izpopolnjevanje svoje vloge. Kakšna bo nadaljnja orientacija LMS?

— Že doslej je šla organizacija neprestano v korak s splošnim družbenim razvojem, predvsem pa z željami in potrebami mladih. Tu gre za vsebino, oblike in metode dela. Taka orientacija med kongresoma je rodila vrsto novih, izvirnih oblik dela, n. pr. klube, šole za življenje, mladinske ure itd. Demokracija znotraj organizacije se je utrdila, samoprava pa je postala princip reševanja vseh problemov. Vse to pa ni vplivalo samo na vsebinsko okrepitev organizacije, pač pa tudi na številčno povečanje.

Leta 1956 je štela organizacija skupaj nekaj preko 100.000 članov, danes pa preko 140.000. Prav tako se je povečalo število aktivov. Sedaj jih imamo v to-

varnah 1003, na šolah 1131 in na vasi 734.

Lahko rečemo, da je organizacija postala eden izmed močnih vzgojnih faktorjev in oblikovalcev mladine.

Ljudska mladina bo tudi vnaprej ostala osnovna družbeno politična in vzgojna organizacija mladine.

3. V kratkem bo v Ljubljani kongres Zveze študentov Jugoslavije, ki bo razpravljal o vrsti zelo pomembnih vprašanj. Zdi se, da eno od teh zadev tudi sodelovanje obeh organizacij. Morda je to še posebej pomembno za Slovenijo. Kako ocenjuješ dosedanje prizadevanje na tem področju?

Uspehi in nove odgovornosti

V sredo, 10. januarja je bila v dvorani kina Union v Ljubljani prva redna skupščina osrednjega študentovskega kulturno umetniškega društva Akademik.

Že takoj v začetku moramo povedati, da je bila skupščina, ki ji je kot gost prisostvoval tudi tov. Franc Kimovec-Ziga, v vsakem pogledu zelo uspešna. Bila je dobro pripravljena, nemalo zaslug za njen učinkovit potek pa je imelo tudi primerno izbrano delovno predsedstvo.

Ob slovesnih prilikah, obletnicah in jubilejih, imamo navado, da se jasneje zavemo stvari, za katere smo že ves čas vedeli, da zorijo, zavemo se vprašanj, ki že dolgo čakajo svojih rešitev. Ob takih prilikah se ozremo nazaj, premerimo

Po kriteriju in družbeno političnih nalogah in ciljih sta si obe organizaciji podobni, zato je sodelovanje med njima nujno in koristno. Naše sodelovanje in kontakte bo treba bolj okrepiti in vnesti vanje več sistematičnosti. Predvsem velja to za sodelovanje LMS s študentovskimi pokrajinskimi klubi in vodstvi študentovskih organizacij v novo nastalih visokošolskih centrih, n. pr. Mariboru. Možnosti in oblik za sodelovanje je nešteto, navedla bi jih samo nekaj: obiski študentovske mladine tovarniškimi, vaškimi in drugim kolektivom in obratno, izmenjava različnih študijskih, kulturnih in športnih grup, seznanjanje mladine z možnostmi in problemom študija na fakultetah, organizacijah raznih skupnih akcij mladine in študentovskih klubov itd.

Po vsem tem je logično, da za sodelovanje ni nikakršnih ovir. Nasprotno, to sodelovanje je zelo potrebno. Narekuje ga predvsem reševanje nekaterih zelo podobnih vprašanj, ki jih v Sloveniji postavljamo nekoliko drugače kot v drugih republikah. To drugo je naslednji zelo pomemben element, ki narekuje potrebo po uspešnejšem sodelovanju.

S. Č.

prehojeno pot in delamo načrte za naprej, govorimo o že doseženih uspehih, predvsem pa o željah in prihodnjih odgovornostih. Tako je bilo tudi na prvi redni skupščini Akademika.

Vendar bi bilo pomen, ki ga je imela skupščina za društvo samo in za vso študentovsko kulturno življenje, težko oceniti, ne da bi poznali razvoj in dosežanje vsebine dela Akademika. Na skupščini se je namreč bolj kot morda kdajkoli doslej pokazalo, da Akademik prerašča okvire, iz katerih je nastal in da bo slej ko prej moral postati središče vsega usvarjalnega študentovskega kulturnega dogajanja.

Sprejet je program dela!

Pred koncem starega leta se je sestel na prvo sejo novoizvoljeni Univerzitetni svet univerze v Ljubljani. Za predsednika je bil ponovno izvoljen JOŽE PERNUS, predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Sestavljene so bile tudi komisije, ki jim predsedujejo: STANE MARKIČ, študijski komisiji, MARJAN JENKO, gospodarski komisiji, in PAVLE DR. ŽAVCER, personalni komisiji.

V program dela, ki si ga je Svet zastavil, so sprejete nekatere zelo pomembne zadeve, katerih zadovoljiva rešitev bo zahtevala precejšnje napore od vseh odgovornih činiteljev na Univerzi.

S sprejemom statuta fakultet in univerze, se je v glavnem zaključil organizacijski del preosnove visokošolskega študija. Ta preosnova daje že določene izkušnje, ki omogočajo nadaljnjo pot reforme k notranji ureditvi vseh tistih činiteljev in elementov, katerih smotno in pravilno delovanje je neobhodno potrebno, da se doseže cilj reforme. Gre predvsem za vprašanje študija. Ob tem pa se postavlja vrsta dolžnosti za fakultete, fakultetne učitelje in študente, hkrati pa tudi v mnogo večji meri kot doslej tudi za zainteresirane gospodarske organizacije in ustanove.

Eno od bistvenih vprašanj, ki ga je treba čimprej rešiti, je problem prereditve učnih programov zahtevam reforme. Posebno na prvi stopnji leti ne bi smeli biti preobsežni, prepodrobni in preveč teoretični, obremenjeni s historizmi in podobnimi elementi. Bistveno je, da se ravna programi strogo po učnih načrtih, ki so določeni v statutih in ki so bolj ali manj posrečeno vsklajeni z zahtevami reformiranega študija. Ob tem pa gre prvenstveno za notranjo poglobitev učnih programov, predvsem za prvo stopnjo. Pred očmi je treba imeti tiste naloge, ki jih bodo diplomanti prve stopnje v praksi opravljali. Tako je treba programe orientirati predvsem proti praksi in jih vskladiti z njenimi potrebami, a seveda ne na račun enovitosti pedagoških nalog. Za uspešno rešitev te naloge pa je v velikih meri potrebno aktivno sodelovanje oziroma odziv prakse, ki mora te svoje potrebe in zahteve jasno predstaviti pred naše pedagoško-znanstvene metode. Le tako bi bili profili in tipi strokovnjakov, izšolanih na univerzi, res sposobni stopiti neposredno v proizvodnjo.

Ob vprašanju reformiranih prizadevanj, se stavlja še nadaljne naloge, kot uvajanje tretje stopnje, izdelava programov za drugo stopnjo, notranja organizacija fakultet, uvajanje novih pedagoških principov in metod, nadaljnje izgrajevanje sistema izrednega študija in aktivnega sodelovanja študentov v reformiranem pedagoškem procesu.

NOV NAČIN FINANSIRANJA

V najtesnejši povezavi z uspešno izvedbo reformnih prizadevanj je vprašanje znanstvenega in pedagoškega kadra na univerzi, ki pa je v velikih meri pogojeno z materialno stimulacijo tega kadra. V zanjem času se zelo živahno pripravljala izvajanje novega načina delitve dohodka tudi v prosvetni službi. Mariborski višješolski center pri tem delu krepko prednjači in Višja komercialna šola že ima svoj pravilnik. Kot osnova za izdelavo principov in kriterijev tega sistema naj služi referat prorektorja dr. Dolfa Vogelnika, ki ga je pripravil za skupnost jugoslovanskih univerz. V okviru univerze se že pripravljala elaborat, ki naj bi dajal fakultetam osnovne smernice in združeval nekatere skupne momente in interese. Kljub temu, da že obstoje in se delno že tudi izkoriščajo možnosti za ustvarjanje lastnih sredstev fakultet, bo moral tudi v bodoče ostati glavni vir sredstev, ki naj bi se delila po pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov, finančni načrt univerze oziroma fakul-

tet. Prav gotovo pa bi lahko na fakultetah ustvarjena sredstva vplivala na višje dohodke znanstveno pedagoškega kadra, vendar bi zaradi svoje nestabilnosti ta sredstva ne mogla služiti za linearno povečanje osebnih dohodkov.

Ta nov sistem zahteva poleg povečane štednje tudi večja sredstva, če hoče univerza zadržati ljudi, ki je zaradi njihovih kvalitete za njih zainteresirana in ki imajo danes v praksi neprimerno ugodnejše materialne pogoje. V interesu pedagoško-znanstvenih zavodov je torej, da dajo, oziroma zagotovijo tem ljudem ustrezno materialno bazo, ustrezen standard. Zato bo potrebno povečati sklade in spremeniti načine njihovega razdeljevanja, prilagoditi jih načelom delitve osebnega dohodka. Ljudem, ki delajo več na pedagoškem področju, je treba več dajati iz skladov za pedagoško delo, ljudem, ki delajo in

dajejo več na znanstvenem področju, pa več iz skladov za znanstveno in raziskovalno delo. Dokončna ureditev finančne in plačilne politike ne more biti samo stvar fakultetnih uprav, ampak tudi stvar družbeno-upravnih organov teh zavodov.

KRITERIJI ZA PEDAGOŠKI KADER

Čeprav so za reševanje personalnih vprašanj, za reševanje kadrovske politike, prvenstveno odgovorni fakultetni sveti, je Univerzitetni svet ponovno poudaril osnovne kriterije, ki jim morajo kadri na univerzi odgovarjati. To sta načelnopolitični in strokovni kriterij. Ob tem pa se postavlja vprašanje, na kakšnem kvalitativnem nivoju obdržati posamezno stopnjo univerzitetnih učiteljev, da bi ne padala kvaliteta zavodov. Raziskovalno delo namreč ni-

kakor ne sme biti postranskega pomena. Univerzitetni učitelj, ki na slušatelje le pasivno prenaša materijo, ki sam ni aktiven v razvoju svoje panoge, sčasoma ne more več ustrezati kakovostnim zahtevam naslova, ki ga nosi. Visok znanstveni nivo posameznega zavoda je namreč eden od porokov, da bo sposoben izšolati in strokovno usposobiti res strokovno kvaliteten kader. Vse te činitelje je potrebno upoštevati pri reševanju personalnih vprašanj na univerzi, posebej še pri kadru, ki naj bi na univerzo prišel iz prakse ali pri kadru, ki naj bi po končanem študiju na univerzi ostajal.

Ob vsakoletni analizi študijskih uspehov posameznih generacij, ki študirajo danes na univerzi, je sprejel Univerzitetni svet v program dela tudi obravnavanje nekaterih drugih študentovskih vprašanj. To bo predvsem vprašanje štipendijske politike, zdravstvenega varstva in zavarovanja, rekreacijskih centrov in tudi vprašanje prehoda na ekonomske cene v študentovskih domovih in menzah. Prav tako se bo Svet ukvarjal tudi s problematiko izvenštudijskih aktivnosti študentov univerze in to predvsem z vprašanji kulturno umetniškega in zabavnega življenja, ki postaja v zadnjem času vse bogatejše, živahnije in z vprašanji športnega oziroma telesnovzgojnega dela študentov.

Milan Kučan

Iz dela naših komisij

LEPI NAČRTI ZA PRIHODNOST

POGLOBLJENO DELO NA VSEBINSKEM SPREMINJANJU PROFILA VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA V OSPREDJU

Nalogam, ko so v letošnjem letu pred univerzo, akademijami in višjimi šolami na študijskem področju in področju družbenega upravljanja, je prilagodila svoje delo tudi Komisija za družbeno upravljanje in strokovno študijsko problematiko pri Univerzitetnem odboru Zveze študentov. Predvsem je celotno delo Komisije usmerjeno na reformna prizadevanja okrog vsebine visokošolskega študija. Predvidena je vrsta posvetovanj s študijskimi komisijami — fakultet in oddelkov, ki naj bi opozorila na najaktualnejše probleme študija na posameznih zavodih. Danes je že povsem jasno, da so v študijskih načrtih in predvsem v programih za prvo stopnjo stvari, ki niso v skladu s hotenji in cilji reforme. Predvsem gre za premalo skrbno in temeljito izdelane profile strokovnjakov, ki naj bi jih šolala prva stopnja visokošolskega študija, pri čemer zadene nemajhna krivda tudi prakso. Dejansko je vprašanje, ali omogoča tak učni načrt, kot je postavljen v nedavno sprejetih statutih, študentom tak nivo in obseg znanja, ki bi ga lahko s pridom uporabljali pri neposrednem vstopu v produkcijo. Praksa je premalo zainteresirana na tem, kakšno kvaliteto strokovnega kadra bo dajala reformirana univerza, premalo jo zanima, ali bo tak strokovnjak ustrezal njenim potrebam in namenu. Težko si je danes zamisliti korenito reformo učnega načrta, brez res prizadevanja in tesnega sodelovanja prakse s šolo, ki edino lahko da željene rezultate, ki so predvsem v njenem interesu.

Posvetovanje naj bi predvsem omogočilo izdelavo argumentarnih stališč študentov do učnih načrtov in programov, ki so sprejeti v statutih. Opozorila naj bi na napake in pomanjkljivosti, ki se pojavljajo, obenem pa naj bi dajala predloge za bodoče delo pri odpravljanju teh pomanjkljivosti. Verjetno bo na teh posvetovanjih prišlo do koristnih sugestij ravno na podlagi izkušenj prvih dveh generacij, ki neposredno čuti za enkrat premalo temeljito pripravo in

pridobno vsebine študija reformnim prizadevanjem. Izdelala pa naj bi se tudi stališča do problemov, ki se pojavljajo okrog generacije, ki bi morala v letošnjem šolskem letu diplomirati kot prva v sistemu stopenjskega študija.

Ob tej veliki nalogi si je zadala Komisija še eno nič manj odgovorno in obsežno delo. Na podlagi temeljite analize dela svetov letnikov na izkušnjah, ki jih je to večletno delo imelo, bo izdelan osnutek pravilnika za delo svetov letnikov. Potrebe po takem pravilniku se vse bolj očitno kažejo in neredko že tudi zavirajo razvoj teh sicer mladih, a zelo pomembnih institucij v višjem in visokošolskem sistemu. Pri delu teh organov se kaže veliko napak in pomanjkljivosti, ki zmanjšujejo njihov pomen, imajo pa vzrok neredko tudi v nejasnostih glede organizacijskih vprašanj, glede pristojnosti in načina dela. Glede na to pa so sveti letnikov pri delu dosegli precejšnje uspehe, s katerimi so vsekakor opravičili svoj obseg in tudi nakazali smer svojega razvoja. Zakonska in statutarne določila govore kaj skopo in ozko o teh mladih institucijah, da so danes praktične potrebe že neredko prešle okvire teh določil.

Zato bi morali pravilniki podrobneje določati sestavo organov in načine za njihovo sestajanje in delovanje. Z zrelstjo teh organov in s pravilnim razumevanjem njihove vloge, se vsebolj kažejo potrebe po tem, da bi dobili ti

organi nekatere stvari, ki so neposrednega pomena samo za letnik, v svoje odločanje. Morda je vse večja demokratizacija življenja na univerzi že tudi prerasla potebo po tem, da se ukvarjajo vsi letnikov samo z ozko študijsko problematiko in bi jim morda kazalo dati v pristojnost tudi nekatera druga, predvsem materialna vprašanja. Gotovo bi ostalo ob tem tudi veliko stvari, ki bi o njih svet letnika razpravljal le kot posvetovalni organ. Glede na te naloge bi bilo nujno določiti položaj teh organov v družbeno upravnem oziroma samoupravnem sistemu visoko in višješolskih zavodov. Ob tem je še cela vrsta vprašanj več ali manj tehničnega značaja, ki bi jih morali pravilniki rešiti. Vsekakor pa je treba ob tem upoštevati, da gre tu le za predlog pravilnika, o katerem bi dokončno odločali upravni in družbeno upravni organi univerze.

Seveda so to le najboljše naloge, ki so obenem tudi najodgovornejše in presejajo samo ozke okvire komisije. Ta se bo morala ukvarjati še s celo vrsto drugih nalog, kot so izdelava kriterijev za študentske domove, sodelovanje pri izdelavi štipendijskih pravilnikov, opremljanje študijskih uspehov generacij, stalen stik s predstavniki študentov v družbeno upravni organih in drugimi. Same odgovorne in obsežne naloge, ki zahtevajo temeljitih priprav in zato tudi velike odgovornosti.

VSEM SREDNJEŠOLCEM, KI SO SE NAROČILI NA TRIBUNO

Že lani je uredništvo začelo akcijo, da se naše glasilo razširi med srednješolce, zlasti v zadnje letnike, oziroma med tiste dijake, ki nameravajo študirati na Univerzi v Ljubljani. Vse bi bilo v redu, če ne bi naleteli na težave, ki jih ne moremo zaradi preskopo odmerjenega prostora drugače označiti kot tehnične. Ob tem času se čuti dolžno uredništvo Tribune, da se srednješolcem opraviči in sporoča, da bomo začeli z redno srednješolsko rubriko takoj, ko se bodo razmere uredile.

Uredništvo Tribune

Nekaj misli o skupščini OLYMPIJE

VII. letna skupščina akademskega športnega društva pomeni v določenem pogledu mejnik nadaljnega delovanja tega društva, ki je vse do pred nekaj leti bilo ne le najbolj množičen študentski športni kolektiv, ampak tudi edini pobudnik in usmerjevalec študentskega športnega delovanja.

Razvoj študentskega športnega delovanja na univerzi je v poslednjih letih dosegel viden napredek. Študentska športna organizacija in univerza sta prevzeli skrb za temeljno telesno kulturno dejavnost študentov. Prva z organizacijo študentskih tekmovanj na vseh stopnjah, druga z organizacijo telesnovzgojne dejavnosti na univerzi, torej v okviru samih fakultet.

Nedvomno so to glavni momenti, ki so narekovali potrebo po določenih spremembah prav v študentskem športnem društvu. To namreč že dolgo časa ni moglo vključevati vseh študentov in zato je prav, da bo v bodoče vključevalo le tiste, ki se bodo hoteli s športom ukvarjati resneje, celoviteje in pri tem dosegati tudi določene vrhunske rezultate in storitve. V tem je tudi perspektiva študentskega športnega društva, ki bo imelo na Univerzi resnično množično zaledje, ki bo dajalo svoje najboljše predstavnike prav v svoje kvalitetno društvo.

Upravičeno pričakujemo, da bo prav to naše študentsko športno društvo tisto, ki bo sčasoma lahko ne samo odlični reprezentant študentskega športa in telesnovzgojne dejavnosti naše študentske športne organizacije in Univerze, ampak tudi športa v Ljubljani, v merilu Ljubljane in celo republike.

Vsi ti momenti so prišli na skupščini do izraza in bili v razpravah potrjeni. Dejstvo, da so se našemu študentskemu društvu pripojila že kar v začetku dva športna kolektiva, nogometašji ljubljanskega Triglava in rokometišji Odrada, kaže da ne samo mi, ampak tudi drugi vidijo resno perspektivo v takem združevanju, kjer bo kvaliteta nedvomno tisto merilo, ki bo odločalo o delovanju posameznih kolektivov, zaledje v študentih naše univerze pa tisto gibalno, ki bo tako dejavnost vzpodbujalo in pogojevalo. Ze bližnja prihodnost, s prihodom hokejistov Ljubljane in verjetno združenih plavalcev Ilirije in Ljubljane, bo gotovo potrdila pravilnost takega usmerjanja.

Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti tega. Olympia bo tudi vnaprej študentsko društvo, ki bo tako kot doslej dostopno vsakemu, ki bo spoštoval njen program in statut. Bo tudi najbolj demokratično društvo za tiste, ki tega ne bodo hoteli in ki bodo imeli vse mož-

DOMA SLABO, NAČRTI: V ANDE

Na nedavnem občnem zboru je APD (Akademsko planinsko društvo) podalo obračun dela v preteklem letu. Iz poročil, ki so jih podali vodje delovnih skupin društva je bilo razvidno, da je v preteklem letu društvo preživljalo težke trenutke zaradi slabega finančnega stanja. Veliko pomanjkanje sredstev je skoro do cela ohromilo nekatere panoge društvene dejavnosti.

Iz poročila o delu alpinističnega odseka smo spoznali, da je v odseku precej odličnih plezalcev, ki so sposobni zahtevnih plezalnih storitev. V odseku je tudi nekaj kandidatov za prihodnjo himalajsko odpravo. In prav za te odlične plezalce društvo lahko le mačehovsko skrbi. V odseku je vzniknila zanimiva pobuda; organizirati plezalno odpravo v Južno Ameriko v Ande. Mnogim je seveda ta zamisel vzbudila začudenje, češ kako bo z denarnimi sredstvi, ko še za najnujnejše, za normalno delovanje društva, primanjkuje denarja. Svojo zamisel pa so alpinisti tolmačili tako-le: organizirati odpravo na podobni ekonomski bazi kot na zapadni: čimveč angažirati razna podjetja in tovarne za reklamiranje njihovih proizvodov. Andji so primerni za manjše odprave, saj ne terjajo take opreme kot Hilamaja, zato oprema kot jo uporabljajo alpinisti v Zah. Alpah.

Kljub vsem tem pojasnilom se ne moremo otresti vtisa, da obstoji tako v društvu še nekaj rezerve v ljudeh, ki bodo delo prevzeli. Vemo, da to ne bo lahko. Ti ljudje bi s svojimi sposobnostmi priskočili društvu na pomoč. Ze v sedanjih kritičnih situacijah.

Mladinski odseki na ljubljanskih šolah bodo, če se materialno stanje ne izboljša, prenehali z delom.

Treba pa je še pregledati možnosti v sredstvih, ki jih je dobil za to iz njihovega okolja.

Kot že lansko leto je občni zbor zopet razpravjal o obnovi doline pod Jalovcem v naravni lepoti. Ze leto nazaj je zbor ugotovil, da je treba zato nekaj storiti. Dalj od že znanih ugotovitev tudi tokrat nismo prišli. Videti je, da člani ne poznajo pravih poti za zadovoljitev svojih zahtev.

Koča v Tamarju je tudi še ostala boleča točka v društvu, vendar se je število nočnih občutno zvišalo, predvsem na račun smučarskih tečajev, ki pa z raznimi

popusti niso pomenili velikega dobička za društvo.

Občni zbor je izvolil tudi odbor, v katerem so stari požrtvovalni društveni delavci. V tem letu bodo morali v svoje delo vložiti še več, da bodo izpolnili program, ki so si ga zastavili.

MAC

Smučarski tečaji

Sredi počitnic smo. Mnogi študentje so že odšli smučat. Pri Zvezi študentskih športnih organizacij smo poizvedeli, kako je s študentskimi smučarskimi tečaji letos. Lani so kljub precej težavnim pogojem v Tamarju precej dobro uspeli.

Letos bo smučarske tečaje za študente organizirala Komisija za telesno vzgojo pri Univerzi in pa nekatere športne organizacije po fakultetah.

Komisija je s svojim razpisom smučarskih tečajev precej razočarala študente, saj je v 3 izmenah prostora za vsega le 105 študentov. Mnogi študentje se pritožujejo tudi zaradi tega, ker na Vojskem (nad Idrijo) ni pravih smučišč za vse kategorije smučarskega znanja. Svetla točka teh tečajev pa je smučarska oprema, ki je bo na razpolago za 10 študentov v vsaki izmeni.

V tem položaju so se mnogi športni odbori odločili, da sami priredijo smučarske tečaje. Pri tem računajo predvsem na finančno pomoč fakultetnih komisij za telesno kulturo. Tem organizatorjem je dala ZSSO posebno finančno pomoč. Na sestanku so se športni funkcionarji pritoževali, ker na nekaterih fakultetah komisije ne delajo. Poleg tega imajo težave z denarnimi sredstvi, ki le počasi prihajajo. Študentom se zdi nepravilno, da plačujejo vaditelje iz sredstev, namenjenih za telesno vzgojo. Morali bi jih prenesti na osebne izdatke fakultete.

Če bo šlo vse po sreči, to je, če bodo fakultetne komisije primerno materialno podprle te tečaje, bo odšlo na smučanje nad 250 študentov.

Upamo, da bodo uspeli in jim želimo ugodno smuko.

Tudi drugi moment, ki je narekoval ustanavljanje kvalitetnega športnega društva, ni nepomemben. Pot Ljubljane z mnogimi malimi društvi, ki so si vsako zase, brez kalčniških kolij skupnih prizadevanj, skušali priboriti mesto med najboljšimi, bodisi v republiškem ali zveznem merilu, ni bila najboljša. Olympia pa je vendarle nekje kadrovske in tudi v posameznih panogah, dosegla tisto nivo, ki nam dovoljuje, da

nosti, da stopijo na svojo pot. In še: to društvo ne bo le reprezentant študentov in univerze, ampak celotne Ljubljane, našega okraja in prepričani smo, mnogokrat tudi republike. Prav zaradi tega pa bo temu društvu potrebno posvetiti tudi vso pozornost, skrb in pomoč.

FOTO MILAN LJUBIC: ZIMSKO SONCE

Uspehi in nove odgovornosti

Dosti jih je med nami, ki se verjetno še spominjajo, kakšno je bilo stanje v študentskem kulturno umetniškem delovanju nekaj let nazaj. Imeli smo nekaj kulturnih skupin, ki so delovale nepovezane med seboj in ki so imele stalne finančne in organizacijske težave. Zdrževali so okoli 190 aktivnih članov, pravega stika s študentsko publiko tudi niso imele, tako da o kakih množičnosti kulturnega delovanja tedaj ne moremo govoriti. Delo skupin je bilo tudi preveč razbiti, da bi lahko postale pomembnejši faktor v celotnem družbenem življenju na Univerzi. Čeprav so delovale v okviru in kot sekcije Zveze študentov, nikoli ni bilo prave povezave med

Univerzitetnim odborom in skupinami, še manj pa lahko govorimo o kakih povezavi s posameznimi fakultetami in združenji. V taki situaciji so se na iniciativo Zveze študentov skupine združile v SKUD Akademik. Sklepanja, da bo enotno finančno poslovanje, organizacijsko vodstvo in pa enotno ime, poživilo študentsko amatersko kulturno dejavnost, so bila pravilna. V okviru društva je začelo delovati nekaj novih skupin, že obstoječe skupine pa so se okrepile, tako, da Akademik trenutno združuje okoli 470 aktivnih članov, ki delajo v 11 skupinah. Dovolj zgovoren podatek o aktivnosti društva je tudi to, da je Akademik v enem

letu in pol, od svoje ustanovitve do danes, priredil okoli 526 celovečernih nastopov, to je povprečno skoraj vsak dan v letu en nastop. S tako bilanco svoje aktivnosti pa se lahko pohvali le malo-katera kulturna ustanova v Sloveniji.

V svojem referatu je predsednik društva Peter Toš po uvodnem prikazu razvoja društva analiziral pomen delovanja Akademika in njegov odnos do študentske publike in do širše družbene sredine. Ta odnos in delovanje je ocenil tudi s širšega vidika in svoje misli zaključil z ugotovitvijo, da je Akademik v sodelovanju z ostalimi zainteresiranimi faktorji odgovoren za celoten kompleks študentskega kulturnega udejstvovanja.

S tem pa se postavljajo pred Akademika nove naloge in odgovornosti, ki so izraz organizacijske zrelosti društva in potrebe po študijskem in trajnejšem proučevanju umetniške rasti kolektiva.

Na skupščini so gostje in člani društva v diskusiji podrobneje osvetlili nekatera aktualna vprašanja v zvezi z delovanjem Akademika.

Za predsednika društva je skupščina ponovno izvolila dosedanjega predsednika Petra Toša. Za podpredsednika sta bila izvoljena Dinko Kodarin in Zvone Bertok, za sekretarja društva pa Marinka Humer.

V današnjem času postajajo za študentsko kulturno udejstvovanje in še posebej za kulturno umetniško društvo Akademik, vedno pomembnejša vprašanja splošne programske usmerjenosti in vloge, ki bi jo lahko odigrala študentska kulturna društva za naš kulturni razvoj. Ravno o teh dveh vprašanjih je zelo izčrpno govoril na skupščini SKUD Akademik tov. Lev Modic. Zaradi tehnosti njegovih misli objavljamo diskusijo v celoti.

Ni trajne rasti brez materialnih možnosti za delo

Naj začnem s problemom vaših materialnih možnosti za delo, družbene materialne podpore društvu, kar je — kot se zdi iz poročil — edini trajnejši problem večine skupin. Res je, brez primerljivih prostorov, brez sredstev za umetniško vzgojno vodstvo, za opremo, prevoz in drugo, ni trajne rasti in želenih uspehov, ni večjega, hitrejšega napredka, kljub naporom posameznikov in kolektivov. To vam kažejo lastne izkušnje. Ne bi bilo prav, če bi vam zato očitali prevelike zahteve, češ študenti, razen izrazito režimskih grup v stari Jugoslaviji niso imeli niti sence teh možnosti, ki jih imajo sedaj in vse, kar so ustvarili, so ustvarili z lastnimi silami in sredstvi. Mislim, da take argumentacije nimajo mesta, da so močno konservativne, usmerjene nazaj in ne v sedanost, kaj šele v bodočnost. Take argumentacije zvane kot idealizacija gospodarske in družbene zaostalosti, proti kateri se je z orožjem borila naša generacija. Z njo se ti, ki se sklicujejo na to borbo, dejansko zoperstavljajo njenim rezultatom in smotrom.

Večje investicije v ljudi

— Vendar se za vso našo družbo že ves ta čas postavlja isti problem, kot se postavlja pred vas, to je problem materialnih pogojev za vsestranski razvoj. Obupna zaostalost gospodarstva in še vojno opustošenje, sta narekovala znano delitev nacionalnega dohodka, od katerega je šla včasih več kot polovica v investicije za nove gospodarske objekte in obnovo starih. Mislim, da je bilo to nujno. Razvojna stopnja, ki smo jo s tem dosegli, pa se danes že upira econostranskim investicijam pretežno za zgradbe in stroje. Kolikor zasledujete razprave o gospodarstvu, ste lahko opazili, da se vse bolj postavlja zahteva po spremembi sedanje strukture delitve dohodka s tem, naj se več investira v ljudi. To je objektivna nujnost razvitejših družbenih sil, pa tudi našega družbenega sistema. Gre za to, da je višja produktivnost vse bolj odvisna od življenjskega standarda ljudi, od njihovega višjega splošnega in strokovnega znanja, da se dalje naša proizvodnja ne more več razvijati kot privesek velikih podjetij razvitih dežel, ampak se mora nenehno modernizirati na temelju lastnih znanstvenih in tehnoloških izsledkov. In končno gre za spoznanje, da v našem družbenem sistemu, (ko ne gradimo na temelju rezervne-delovne armade, torej na pritisku brezposelnih in ne na birokratsko-technokratskem pritisku kakega hierarhičnega

Lev Modic: Za višjo kulturo in moralno v odnosih med ljudmi

sistema), razvijamo zadovoljevanje družbenih potreb na osnovi takih družbenih odnosov, ki zahtevajo višjo kulturo v odnosu med ljudmi, višjo moralno v odnosih med posameznikom in kolektivom. Večje investicije v ljudi pomenijo torej več sredstev za zadovoljevanje individualnih potreb, več sredstev za celoten vzgojno-izobrazbeni sistem, več sredstev za usposabljanje in vsestransko uveljavljanje znanstvenikov in več sredstev za vse tisto, kar prispeva k vrednejšim, kulturnejšim, bolj človeškim odnosom med ljudmi. Prav to zadnje pa zahteva več sredstev za kulturni razvoj in pri tem za umetnost kot najmočnejše sredstvo za oblikovanje individualne morale.

O smislu dela in jasnosti hotenj

Lahko torej pričakujemo, da se bodo v naslednjih letih vaše težnje po urejenih materialnih pogojih lahko reševale uspešneje. Splošna nujnost za večje investicije v kulturo pa se za posamezno društvo pokaže predvsem le kot možnost. V koliko se bo uresničila, je odvisno od dela društva, od njegovega pomena za družbo. Odvisno je torej od vaše programske jasnosti, od jasnosti o tem, kaj hočete. Tudi zato — čeprav seveda ne samo zato — bi bilo koristno, če bi več kot je tega v poročilih, razpravljali o smislu svojega dela.

Ne nacionalna prizadetost, ampak estetska izrazna moč in smisel za etične vrednote

Rad bi k temu povedal eno samo misel, ki je morda vredna razmišljanja. Naša kulturna dediščina in zlasti še naš odnos do kulture, nosi še skoraj v celoti pečat dobe, ko je bila edina manifestacija slovenskega narodnega življenja njegova kultura, umetnost. V šolah je bila slovensčina edini predmet, ki je lahko utrjeval slovensko nacionalno zavest. Po osvoboditvi smo kot narod zaživeli na vseh področjih. Na preletnem delu slovenskega ozemlja ni bilo več potrebno, da je v ospredju kulture narodno obrambna misel. Pripadnost slovenskemu narodu postaja zdaj razumljiva sama po sebi, tako kot je razumljivo, da ima vsak človek svoj priimek. Gospodarski, politični in splošni družbeni razvoj je zajel vsa področja, tako da smo kot narod resnično vsestransko zaživeli. Ni več potrebno, da bi bil glavni vzgojni cilj materinščine v šolah nacionalna zavest. Glavna naloga umetnosti ni več narodno prebujajoča. To je ne siromahi, ampak bogati. Prodira v globlje človeške odnose, odkriva nove

resnice in jih z umetniško močjo izpoveduje. Ne vpliva in ne more vplivati več z nacionalno prizadetostjo, (s katero smo na primer višje vrednosti Jurčiča kot Flauberta), ampak z estetsko izrazno močjo. Živimo kot najnaprednejša družba sodobnega sveta. Programsko vprašanje je, kaj imamo s svojo umetnostjo povedati sodobnemu človeku. Še posebej se postavlja to vprašanje pred mlade ljudi, ki dobivajo, ali bi vsaj morali dobivati na univerzi najsodobnejše poglede na vseh področjih znanosti. Osebnost mislim, da je pomen umetnosti za vso družbo, ki kot naša proklamira, da mora vse služiti človeku, prav tako v tem, da je duhovno življenje človeka, ki je sposoben doživljati, bogatejše tudi v tem, da estetsko doživljanje poglavlja smisel za etične vrednote in jih celo ustvarja.

Vselej je treba biti v središču življenja

Če postavljam kot izhodiščno programsko vprašanje, kaj lahko povemo sodobnemu človeku o sodobnem svetu, pa seveda ne mislim prokla-

mirati nihilističnega odnosa do lastne in tuje kulturne dediščine. Sodobne razmere so plod zgodovine. Spreminjamo jih v pogojih, ki so nam zgodovinsko dani. Ne moremo razumeti sedanosti, če ne poznamo preteklosti. Čeprav je enostranska slovenske kulturne dediščine skoraj vse do Moderne izraz družbene zaostalosti, pa je bila hkrati edina manifestacija (češnj, da bi se izkopal iz politične klavnosti. Daleč nam mora biti tisti avantgardizem, ki zanika vso preteklost koj premagam nemišle, češ; še pred sto leti so iz Ljubljane do Dunaja potovali s kočijo teden dni, danes pridemo z letalom v eni uri. Avantgardizem torej, ki vidi le ogromne tehnične skoke, pozablja pa na človeka in njegov razvoj. Ali, kot je dejal Andrič: »... ki ob tehničnem napredku pozablja, da mati še vedno nosi v sebi otroka devet mesecev, pa čeprav se pride sedaj na Dunaj v eni uri«. Da končam to misel. Tudi ob približevanju kulturne dediščine, skušajmo nekaj povedati sodobnemu človeku. Skušajmo biti vselej v središču življenja!

Sartrovo osveščevalno poslanstvo

Predstave v Križankah so skoraj vedno doživljene. Nekoliko zaradi vzdušja intimnosti, v glavnem pa zaradi dobrih del, ki jih tu pogosto vidimo. Med take predstave spada Sartrova drama Umazane roke, ki jo je v režiji Drage Ahačičeve pripravilo gledališče Ad hoc. Teles, ki ga sicer tudi v Sloveniji že poznamo iz knjižne izdaje, je tu z odličnimi igralci dosegel svoj polni vzdev. Največ zaslug za to ima Hoederer Jurija Součka, ki si ga sam Sartre ne bi mogel želeti boljše. Bil je namreč izredno prepričljiv in je popolnoma potrdil Sartrovo globoko človeško misel: »Toda samo Hoedererjevo ravnanje se mi zdi zdravo.« (cit. po Gledališkem listu). Tudi Hugo-Alija Ranerja je bil pretresljiv, Jessica-Drage Ahačičeve odlično zadata, motila pa je neprepričljivost Louisa-Lacija Cigoja in Olge-Slavke Glavinove. Slick in Georges-Marjana Krajiča in Marjana Hlasteca sta bila kot počvi sijajna, le da sta z igrjo dajala nekoliko preveč intelektualističen vtis. Karsky in Knez-Branka Miklavca in Dušana Škečda sta bila povsem na

mestu, Charles-Francijska Gabrovška pa bi, čeprav je povsem epizodna vloga, lahko bil igralsko manj neizrazit.

Celotna predstava je gledavca zajela in prevzela, predvsem zaradi izredno prepričljivih prizorov v Hoedererjevi vili. Prizori v Olginem stanovanju so ob njih precej zbledeli in je bila predstava zaradi tega kompozicijsko manj enotna, kot bi lahko bila. Morda je krivda za to v režiserjevi misli, da sta Louis in Olga »tipična predstavnika konformizma, pragmatizma in totalitarizma. Zanju ni nobenih moralnih problemov...« (Draga Ahačič v spremni besedi k Sartrovim dramam v knjižni obliki). Morda se v njihovem dejanjih lo res kaže, toda zdaj se mi dramatsko nepravilno obsoditi nek lik samo na črno barvo, ker potem ne more več biti protitež živemu človeku na drugi strani. In tudi v Olgi bi lahko brez dvoma začutili živo žensko in bi bila potem samo še bolj tragična o svojem fanatizmu. V naši predstavi pa je preveč linearna in zalo neizrazita.

Kljub tej neuravnoteženosti pa je delo zaživelno in pomeni predstava za gledališče Ad hoc lep uspeh.

Sama ideja dela pa bi lahko v svoji osveščevalni vlogi marsikoga nečlubo zadel, ker neizproso ožgosa vsako ideologijo, ki je sama sebi namen. Slepota pokorščina neki smeri, pa čeprav iz dobrega namena, vodi lahko samo v tragiko. Hoederer pravi Huguju: »Ti nimaš rad ljudi, Hugo, Ti imaš rad načela.« In še: »Nam moškim ni tako lahko streljati na moža zaradi načelnih vprašanj, ker smo mi tisti, ki ustvarjamo nazore...« Seveda ne smemo misliti, da je avtor proti trdnim načelom sploh. Opozarja le na to, da mora imeti vsaka ideologija svojo življenjsko upravičenost, saj mora služiti živim ljudem in ne sme okosteneti in se izroditi, ampak se mora prilagajati resničnim potrebam časa in ljudi. To ni oportunizem, ampak posledica spoznanja, da se človeška družba razvija. To tudi ni zbanalizirano v trenutno prakso »obračanja po vetru«, ker ostajajo neki višji cilji vseeno vedno pred nami.

Drugi del idejnega sporočila te drame pa je v spoznanju o nujnosti strpnosti med ljudmi, ki se, čeprav različno mislijo, morajo upoštevati kot ljudje.

Vsako pravo umetniško delo ima na svojega bravelca ali gledavca nek vpliv, saj razmišlja o problemih in jih primerja s svojimi prejšnjimi mislimi. In če zdaj ob tej drami sočinite njene misli, na primer o strpnosti, s pojavi, ki nas obkrožajo, nas neprijetno zadene Gledališki list, ki prav ob tej predstavi preseneča s svojo nestrpnostjo.

Poleg kratkih misli tujih avtorjev o gledališču in navdebe oseb, je vsa njegova vsebina bolesto oster članek Drage Ahačičeve, ki skuša pobijati neko res malce vrahovo ali nedomišljeno sodbo Tarasa Kermaunera. Toda članek je en sam izbruh užaljenosti. Na tak način je polemika ponižana in onemogoča vsak človeški odnos. Kaže torej, da Sartrova ideja tokrat še ni obrodila sadu in da bi morali še mnogokrat razmišljati o problemih, ki nam jih podaja njegova drama. Morda pa bi se potem le kaj premaknilo v podobnih odnosih pri nas?

Katka Salamun

O kulturnem življenju na univerzi

Na skupščini SKUD Akademik, 10. januarja, je predsednik društva Peter Toš obširno govoril o delovanju Akademika, podrobno pa je tudi razčlenil vprašanja kulturnega življenja in udejstvovanja ljubljanskih študentov. Zaradi zanimivosti problematike, ki jo je obravnaval v svojem referatu, ga objavljamo, vendar zaradi pomanjkanja prostora v precej skrajšani obliki.

Takoj na začetku je poudaril, da je temo referata namenoma zastavil precej široko, ker se o kulturnem življenju na univerzi ne da povedati kaj bistveno novega, če si še takoj v začetku ne zastavimo tega vprašanja načelno in če ne upoštevamo, da je malokateri pojma na univerzi tako kompleksen, aktualen in zanimiv kot ravno pojma kulturno-umetniškega delovanja in estetske vzgoje študentov...

Delovanje društva Akademik je popolnoma amatersko. Volja, spontane želje po uveljavljanju svojih sposobnosti na umetniškem področju in amaterska zavzetost za delo je brez dvoma najpomembnejša notranja gonilna sila našega društva. Vse to pa ustvarja tudi pogoje in možnosti za to, da je doseglo tako umetniško kvaliteto svojega dela, ti je zelo redka, če že ne izjemna pri amaterskih kulturno-umetniških društvih. Pri tem ne smemo pozabiti, da pri nas nikoli nismo poznali kakršnihkoli kompromisov med amaterizmom in neamaterizmom, čeprav je to precej pogost pojav pri podobnih društvih. Vtrajno in dosledno smo se zavzemali za tisti amaterizem, ki zaradi svojih umetniških principov, resnosti in notranje svobode pri delu edini lahko uspešno konkurira tudi umetniško zelo močnim profesionalnim kolektivom.

O smislu delovanja Akademika

S tem smo se že močno približali smislu našega delovanja. Kajti preozko in zato nepravilno bi bilo vrednotiti

naše društvo samo kot kolektiv amaterjev, ki delujejo izključno za svoje lastno zadovoljstvo in ne iščejo smisla svojega delovanja in afirmacije tudi na zunanje. Mislim, da postaja ravno ta značilnost delovanja vedno pomembnejša za naše društvo.

Najprej gre tu za odnos do študentske publike. Vedno smo se zavedali, da je bogatenje teh odnosov naša najodgovornejša naloga, čeprav smo jo v preteklosti včasih zanemarjali. Tu gre za odnos do velike večine naših kolegov, ki nimajo smisla ali priložnosti za delo v društvu, ki pa se zanimajo za kulturna dogajanja in še posebej za dogajanja v svoji ožji študentski sredini. Večkrat smo se izgovarjali, da je študentska publika nehalna in da je težko vzpostaviti stik. Poslednje obdobje je to pokazalo, da nezaupevanje ni upravičeno; treba je računati s posebnostmi študentskega kulturnega življenja in s študentskimi razmerami sploh. Naši zadnji dve prireditvi za študente in sedanje razgibano kulturno življenje v Naselju dokazujejo, da so študentje specifično naša in obenem najhvaležnejša publika. Ravno tu se bomo morali v bodoče še bolj angažirati...

Večina naših skupin, predvsem pevski zbori in folklorna skupina, imajo že po svoji naravi, pa tudi zaradi pogosto preveč tradicionalne programske politike, veliko značilnosti kulturnega delovanja iz našega čitalniškega obdobja. Čeprav so e značilnosti v sodobni in zelo razgibani slovenski kulturni sredini že anahronistične, postanejo lahko zelo učinkovite in pomembne, kadar gre za turneje naših zborov med zamejskimi Slovenci...

Precej podobno funkcijo imajo gostovanja naših skupin v krajih, ki so gospodarsko in zato večinoma tudi kulturno zaostali. Za te kraje pomenijo kulturne prireditve študentov vzpodbudo in pomoč pri njihovem kulturnem življenju. Število teh gostovanj in turnej dokazuje, da do-

slej nismo zanemarjali tega področja; te kulturne stike bomo morali še naprej vzdrževati vsaj tako uspešno kot doslej.

Vloga Akademika v širši kulturni sredini

Ko sem govoril o umetniških principih, o amaterizmu, resnosti in notranji svobodi našega delovanja, sem se posredno dotaknil tudi vloge, ki jo ima naše društvo v naši razgibani kulturni sredini. Ta kulturna sredina je pomemben zunanji faktor, ki stimulativno vpliva tudi na notranje življenje v našem društvu. Res je, da se je za amatersko kulturno skupino zelo težko uveljaviti med kvalitetnimi profesionalnimi ustanovami, kar zahteva še več naporov in resnega dela, vendar nam ravno to neprestano primerjanje daje objektivno oceno naših dosežkov in naših možnosti in nas varuje pred spodsrljaji, značilnimi za amaterska društva... Res je, da amatersko delovanje nikoli ne more biti povsem kontinuirano in ima velike težave zaradi hitrega spreminjanja članstva, ima pa nekatere prednosti pred podobnimi profesionalnimi ustanovami. Teh prednosti se moramo zavedati in zavestno na njih graditi... Naše delovanje je v nekem smislu svobodnejše od profesionalnega, ni vezano na tradicionalne in ustaljene umetniške kriterije, programe in repertoarje in lahko računata z mišicami, osebno angažiranimi in poštvovalnimi ljudmi. To je morda eden najzanimivejših aspektov našega delovanja, ki bi z novimi, svežimi in pogumnimi idejami in umetniškimi stvaritvami lahko vplival na našo širšo kulturno sredino...

Možnosti, ki jih imamo in ki jih nimamo

Tu bi rad poudaril še nekaj drugega, o čemer vse premo razpravljamo. Mislim, da smo mi predvsem društvo, ki deluje v okviru ZS in da smo kolektiv, ki naj bi prav-

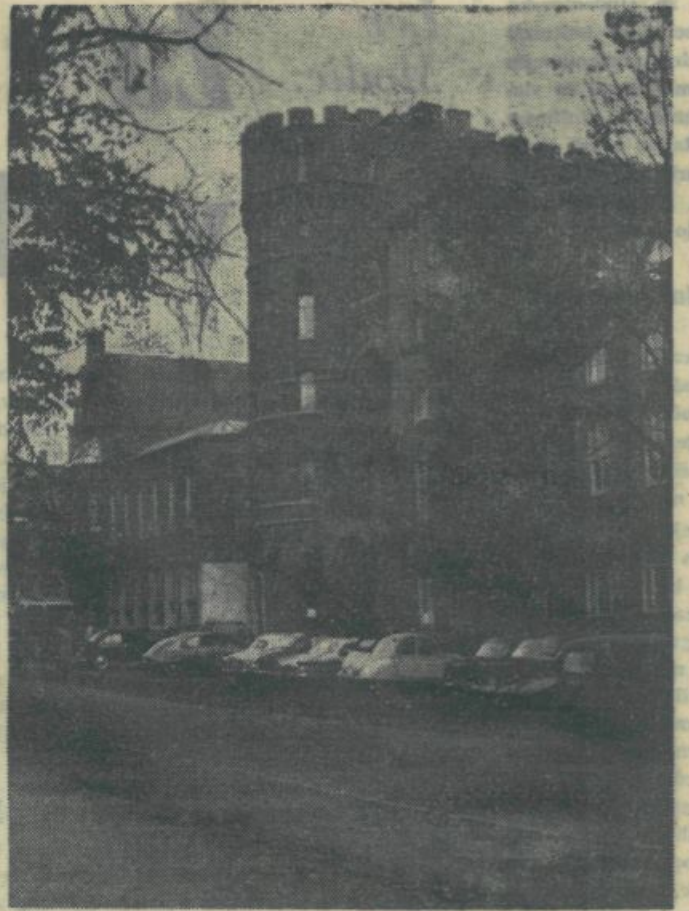
zaprav odgovarjal za celotno kulturno delo na univerzi. Kaže pa, da nam te stvari večkrat niso jasne, razen ko gre za to, ali nam bo UO odobril letni proračun ali ne.

Seveda se ob tem tudi zavedamo možnosti, ki jih v tem pogledu imamo in nimamo. Mislim tudi, da ni pravilno načelno in brez podrobnejšega poznavanja stvari dajati našemu društvu naloge, zadolževati in odgovornosti, za katere nihče natančneje ne ve, kdo naj bi jih pravzaprav

(nadaljevanje prihodnjici)

Utrinki kontaktnega štipendista

PIŠE:
RUDI ŠIMAC

Clovek lahko pride v mesto s katerekoli strani, povsod že iz daljave zagleda dva mogočna zvonika Lundske katedrale. Skoraj vse razglednice in slike mesta imajo kot osnovni element to zgradbo iz 12. stoletja. To je pravzaprav simbol mesta. Ne mislim pri tem neke religiozne, pač pa čisto zgodovinske razloge. Rast in vzpon mesta je neposredno vezan na to cerkev, ki je bila ob svojem nastanku med največjimi na svetu. To je zgradba z dvema mogočnima zvonikoma, zidana v romanskem slogu. Zgodovinsko pomembna je zaradi nekdanjega škofijskega sedeža in škofov, ki so nihalj med vladarji, ki so se pulili za mesto. Pravijo, da so jo gradili okoli sto let in da jo ves čas njenega obstoja popravljajo ter da ne bo nikoli konec podiranja, obnavljanja in dozidavanja. Zgodovinarji trdijo, da je cerkev močno spremenila svoj zunanji videz in notranjo podobo. To bo držalo, že z ozirom na to, da je bila prvotno katoliška, kasneje pa protestantska. Še prav posebej pa je zanimiva legenda o nastanku te cerkve. Izročilo pravi, da je v davnih časih prišel v Lund menih z namenom, da bi zgradil mogočno cerkev. Za svoje delo, ki je bilo za takratne čase velikansko, je moral poklicati na pomoč velikanka Finna, ki je živel tam s svojo ženo Jerdo in s sinom. Ta pa ni bil nič kaj navdušen za to podjetje, ker ni maral poslušati hrupnih zvonov. Skratka, hotel je imeti mir kot prej.

je pričel z delom, njegova žena in sin pa sta čakala in se veselila menihovih oči, s katerimi se bo sinko igral. Zvit menih je kmalu zvedel za ime, a mu ga je povedal šele tik pred dograditvijo. Velikana je to spravilo v bes in pričel je grabiti stebre v kleti kakor Samson in hotel porušiti cerkev. Pri tem pa je govoril preroške besede: »Ta cerkev ne bo nikoli dokončana!« V tem hipu je okamenel. Jaz sem si ga ogledal. Res je steber, okoli katerega se oklepa okameneli velikan. Ni ravno tako velik — verjetno se je malo skrčil. Ljudje pa ga imajo v časteh in cerkev res ves čas podirajo, obnavljajo, kot je napovedal velikan. Kasneje sem si to zgodbo ogledal na velikem gobelinu, ki visi v glavni čitalnici Univerzitetne knjižnice v Lundu.

Večino svojega časa sem preživel v Lundu, ali pa v sosednjem Malmöju, ki je le nekaj kilometrov oddaljen. Torej vsekakor v mestu. Zato sem z velikim veseljem sprejel novico, da si bomo ogledali neko farmo. To me je izredno zanimalo; zaradi pokrajine in zaradi gospodarske zanimivosti. Farma je bila eksperimentalna in to tista, ki so jo hoteli pokazati Hruščevu ob njegovem predvidenem obisku, ki se pa ni uresničil. Torej vsekakor zanimivo. V prijetnem popoldanskem soncu smo zapustili mesto. Cesta se je vila med samimi polji, ki so valovila pred nami in se kopala v jesenskem soncu. Po poljih so orali trak-

gočen hlev s senikom in dvema silosoma za krmo ob strani, je zapiral eno stran. Na drugi strani pa velika garaža za poljedelske stroje in mehanična delavnica za najnujnejša popravila. Vse to je nudil pogled na zunaj. V hlevu in povsod skrajna mehanizacija — od krmljenja, molže, pa do čiščenja hleva. Popolnoma jasno sliko o mehanizaciji nam da nekaj skopih podatkov: farma ima 100 ha orne zemlje in travnikov, 50 goved in 40 prašičev. Obdelujejo pa jo trije delavci in sicer dva na polju, tretji pa skrbi za živino. To je bila glavna tema razgovora, ki se je začela v

Po vrnitvi s farme, sem se nekega dne sprehajal po okolici mesta. Stopal sem skozi starinske parke pod mogočnimi drevesi. To je svet miru, kamor se zatekajo meščani pred mestnim hrupom. Za tem zelenim pasom sem naletel na vrtove. Toda to niso bile mestne vrtnarije, bilo je nešteto majhnih vrtičkov in parcelic, kakor polja liliputancev. Skoraj na vsaki je bila postavljena majhna lopa ali nekaj kolov zabitih v tla, kar je pomenilo, da bo tudi tam zrasla počasi kakšna hišica. Zvečer so mi razložili, da so to vrtički vseh tistih meščanov, ki nimajo lastne zemlje in lastnih vrtov in so zato dobili od občine vsak svojo krpičo za zelenjavo in cvetje. Majhno je bilo to. Kasneje, ko sem se mudil v Stockholmu, sem že iz vlaka opazil v samem mestu isto podobo. Sredi mesta izza sivih zidov mogočnih stavb se je kakor otok sredi skalnatega morja dvigala majhna vzpetina. Po vsem hričeku, ki je od daleč zgedal kot vzbokla šahovnica ali krčanka so bile raztrese ne prijazne vrtno hišice. Tokrat sem sklenil stvari priti do dna in ni mi bilo težko spoznati resnice in problema, ki se skriva za temi njivicami in pritlikavimi hišicami. To je problem človeka v sodobnem mestu. Ljudje ne obdelujejo teh številnih vrtičkov zato, da pridelajo solato ali peteršilj. Še zdaleč ne! To je za prebivalca mesta vse tisto, kar je izgubil s tem, da se je mogoče še pred nedavnim preselil s podeželja v mesto. Ta ped zemlje mu nadomešča kmetijo in vso naravo, ki je ostala nekje za mestnimi zidovi. Sem pride lahko vedno po delu in ni mu treba čakati sobote, da se bo zapeljal na deželo. Majhen je sicer košček zemlje in obzorje se mu to kdovekaj ne razširi, vendar ta krpa zemlje in košček neba mu zadostuje, da se posveti sebi in razmišljanju o drobnem in prijetnem delu. Obstaja celo nekevrste organizacija teh vrtičkarjev, ki ureja njihove razmere in probleme. Vsekakor je to tako združenje, kot je mnogo podobnih in ki se zdijo mogoče na prvi pogled smešne. Odraža pa vso tesnobo človeka, zaprtega med mestne zidove, ki postajajo iz dneva v dan mogočnejši in višji.

Šimac Rudi

UNIVERZITETNI TRG
V LUNDU

Kolegica, ki nam je razlagala in razkazovala cerkev, ga je označila s konzervativcem. Iz prejšnjih pogovorov z njo smo izvedeli, da pripada konzervativni stranki. To je bilo dovolj mojemu kolegu s Poljske, da se je namuznil in rekel: »Torej tu je začetek vašega konzervativizma.« Nasmehnila se je in nadaljevala. Legenda pravi, da menih ni obupal in mu obljubil svoje oči, zato, da mu Finn zgradi cerkev. Pri tem pa mu je stavil pogoj in sicer, če bi ta uganil velikanovo ime, bi moral delati zastoj... Dobrodušni velikan

torji, za njimi so se podile jate galebov. Posedali so po svežih brazdah in pridno obirali težke grude zemlje. Bilo jih je veliko, svežo preorano zemljo so za traktorji popolnoma prekrili. Oddaleč sem dobil vtis, kot bi se zemlja penila izpod lemežev. Pokrajina nikakor ni karakteristična za Švedsko, ki se razteza daleč proti severu. Človek ima vtis, da je sredi danskih ravnin in severne Nemčije. Avto je drvel naprej po valoviti ravnini, ki je odkrivala nove in nove jesenske pejsaže. Mimo nas pa so izginjale kmetije in ograde polne črno-belih frizijcev. Končno smo prišli na prostrano dvorišče. Obdajala so ga gospodarska poslopja in stanovanjska hiša. Mo-

salonu ob čaju. Govorili smo o problemu mehanizacije, vzrokih in posledicah. Iz razgovora sem sklepal, da sta vzroka za tako visoko mehanizacijo konkurenca na tržišču in intenzivnost zaradi velikih potreb po kmetijskih proizvodih, na drugi strani pa pomanjkanje delovne sile na podeželju, ki z industrializacijo oteka v mesto. Posledica tega je, da je malo delovne sile na podeželju. Kmečka delovna sila je zelo iskana, plače delavcev na kmetijah pa so v isti višini kot plače univerzitetnih izobražencev. So pa to kvalificirani delavci, ki znajo ravnati z vsemi poljskimi stroji, gnojili in z vsem, kar je potrebno v sodobnem kmetijstvu.

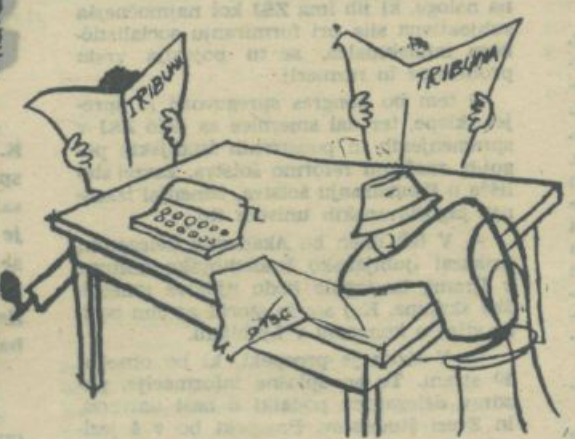
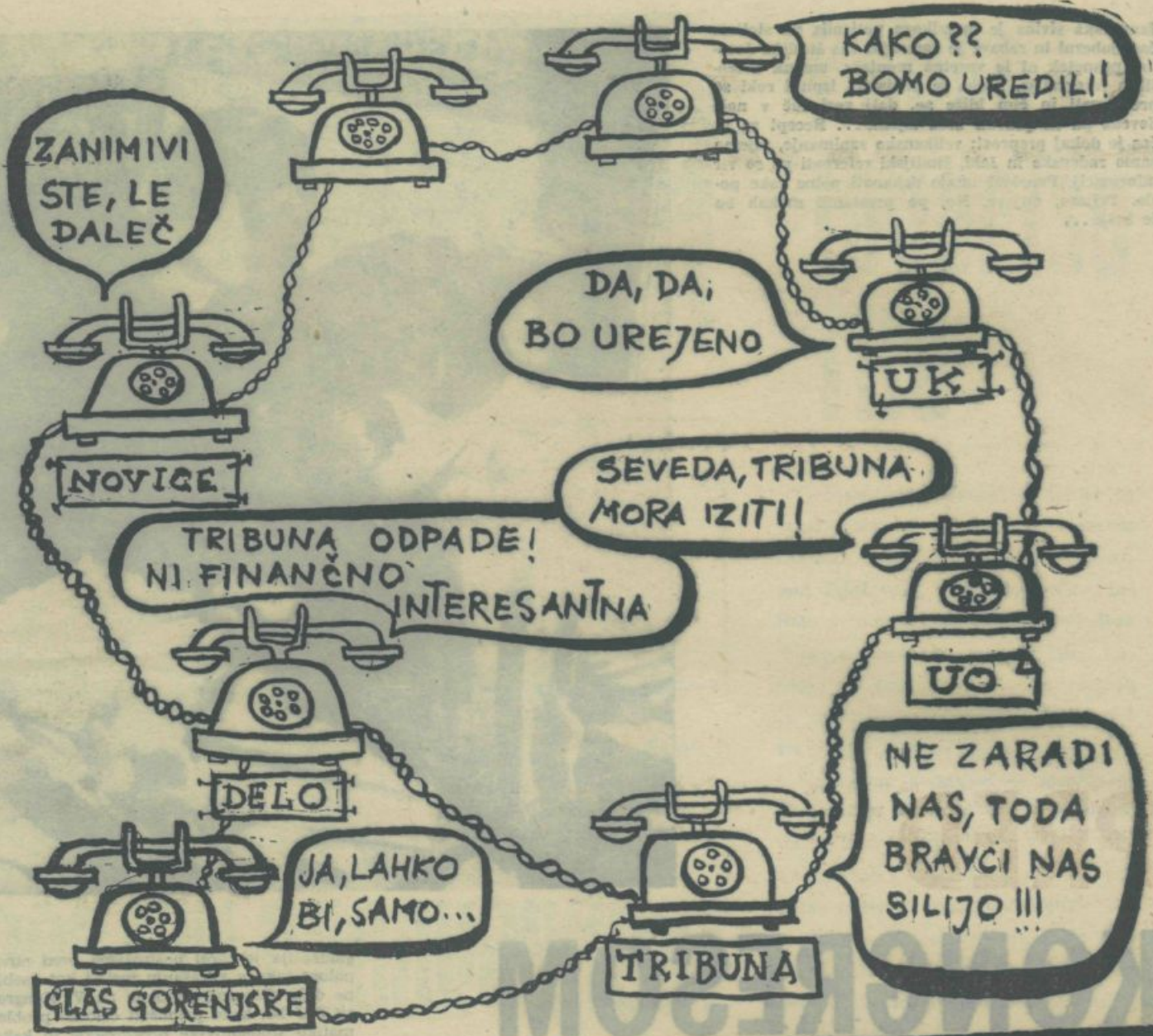

HM-HM

Maló je manjkalo, da mi ni zadnjič odbila sončna ura mojega bivanja dvanajsto. Manjkala je tako rekoč sekundica, pravzaprav je že ta limitirala v veselje (oprostite, napaka: v veselje), in bilo bi po meni. »Joj, pa ne bi bilo več mojega Joahima,« sem si rekel, kajti ime mi je Joahim. Srečal me je namreč študent ikshfrf fakultete, ki je velik kulturnik in zraven še plešoč ud pri folklornem izpraznjevanju kozlarcev v Soči et cetera, (prosim za francoski r), sicer pa, kaj bi našteval njegove fun-khiciiije. Pogled mu je bil mrk, prebadał me je s svojimi preizkušajočimi očmi.

»Ti,« me je osfo-vil. »Ti, ki si lump, nemarnež, delomrznež, riba, lenuh, brezdelnež, potepin, neizžaganiraneč, bednik, poet, lump nemaren, novinar, kaj pa je s tribuno?« Zamizal sem. Razločno sem slišal njegov mali t pri besedi Tribuna.

»Kaj bi bilo?« sem mu previdno rekel. »Nič ni,« sem spravil iz se. Potem sem mu hitel pojasnjevati kakšne so razmere v prenatrpani tiskarni, kako je s tem in onim in da bo vse v redu, saj se tudi zimski led enkrat odtaja, če le

ni v frižkhderju. Pa četudi je, vsak frižkhider se enkrat pokvari in led se odtaja (lepo prosim v besedi frižkhider za prav tak kh kot v besedici fun-khiciiija).

»Ne gre za to,« je z roko pretrgal moje leporečje. In v tej njegovi frazi sem zaslišal nekakega funkcionarja in debatornika. »Gre za to, da, predvsem gre za to, da vi, to je da mi, to se pravi, da družba, posvetimo več pozornostj Tribuni, predvsem pa hm-hm strani, v kateri pogrešam to in ono, da, družbo...« se je izvijal.

»Da, da,« sem mu kimal. »Tribuna bo končno dobila možnosti za pogostejše izhajanje in vso skrb bomo posvetili hm-hm strani. Za to se bom jaz osebno...«

»Lepo, lepo od tebe, dragi Joahim, pa le dajte...«

Tedaj se mi je preblisnilo. Cik-cecik je reklo v glavi in še malce killik.

»Da, tudi o tebi bom pisal na hm-hm strani. Res ne vem kako se je moglo zgoditi, da...«

Potem jo je le pobral in bil sem živ. Tako sem bil srečen, da sem odšel kar na prvi sestanek. Pa ni hudič, tam sem ga zopet srečal. Pod točko razno in diskusija je stopil na oder, se odkašljal, z rokami se naslonil na mizo, kritično pogledal (kritično: beseda ima zvezo s: kri, krivica, kršenduš, kriminal), in začel s tem stavkom:

»Brrrrrrrrrrrrrrrrr abf iii krljhgkmi-vfdo bklsiopeugdzdil isls. kaj lak dkdldkhsks«

Sosed v dvorani mi je prišepnil, da sedajle kritizira Tribuno.

Joahim (brez kh)

Januarska sivina je marsikoga potisnila na stolico: čas ljubezni in zabave je zamenjal čas študija. Jocotov posnetek ni le spretna montaža, ampak avtentična fotografija. Treba je pritisniti, izpitni roki so pred vrati in čim bliže so, dalj gori luč v noč. Seveda pa ni pravila brez izjeme... Recept za ta čas je dokaj preprost: velikansko zanimanje, pijemo samo radensko in Jabi, študijski referenti pa so vir informacij. Ponekod imajo dekanati polne roke posla. Prijave, odjave. No, po prestanih mukah bo že boljše...

PRED KONGRESOM

Na zadnjem plenumu CO ZSJ je bilo sklenjeno, da bo V. kongres ZSJ od 8. do 10. februarja 1962 v Ljubljani. Za to častno nalogo se je potegovala tudi Zveza študentov v Novem Sadu. Vendar smo se sporazumno dogovorili, predvsem za to, ker kongresa Zveze študentov v Sloveniji še ni bilo, da organizacijo in gostiteljstvo prevzame Zveza študentov na ljubljanski univerzi. S tem so se naše doslej odgovorne naloge, predvsem tiste, ki jih imamo kot gostitelji domačini, še povečale. Prvikrat po osvoboditvi bo Ljubljana sprejela na tako pomembni manifestaciji študentov z vseh jugoslovanskih univerz, visokih in višjih šol, ter akademij. Zato je razumljivo, da smo še posebej zainteresirani, da organizacijske priprave za kongres izvršimo res po svojih najboljših sposobnostih in z največjo prizadevanostjo ter izpolnimo pričakovanje in zaupanje, ki jih imajo udeleženci kongresa do nas. Na vsak način bomo organizacijo kongresa pripravili tako, da bo samo delo V. kongresa v redu.

Da bi seznanili naše bravce s čim bolj točnimi podatki o pripravah na V. kongres ZSJ, smo naprosili PAVLA VINDISARJA, predsednika sedemčlanskega organizacijskega komiteja, da nam pove nekaj o pripravah za ta pomembni dogodek.

— Od 8. do 10. februarja bo študentska Ljubljana dobila slavnostno obeležje. Kongresa se bo udeležilo 500 delegatov in gostov, pričakujemo tudi 20 tujih delegacij. Seveda pri takem številu naletimo na težave. Podpisali smo vse pogodbe: za transport, prenočišča, hrano. Delegatom bomo omogočili čimboljše počutje... Večina bo stanovala v študentskem naselju, kjer so stanovanjci pokazali razumevanje in v teh dneh odstopili svoje sobe.

— Kako in v kakšni smeri se bo odvijalo delo kongresa? — Poleg poročila in referata, bosta še dva koreferata, enega je že pripravilo naše predsedstvo Univerzitetnega odbora. Kongres bo v Festivalni dvorani. Poleg tega se bo delo odvijalo v štirih komisijah. Kot je znano, je bil zadnji kongres ZSJ 1959 leta. Zaradi razvoja družbenih sil in spremenjenih odnosov se je tudi v ZSJ situacija spremenila: študentska organizacija je postavljena pred nove naloge. Naša or-

ganizacija je torej postavljena pred nove naloge tako v vprašanju metod kot vsebine dela. Osrednji problem na V. Kongresu ZSJ bo, kako približati celotno problematiko študentske organizacije in kako zainteresirati prav zaradi tega metode in vsebino dela — študente, da v svoji organizaciji najdejo svoje interese. Z ozirom na naloge, ki jih ima ZSJ kot najmočnejša subjektivna sila pri formiranju socialističnega intelektualca, se tu pojavlja vrsta problemov in razmerij.

O tem bo kongres spregovoril in sprejel sklepe, ter dal smernice za delo ZSJ v spremenjenih in poostrenih študijskih pogojih, razčlenil reformo šolstva, zavzel stališče o finansiranju šolstva, izmenjal izkušnje jugoslovanskih univerz itd.

— V teh dneh bo Akademik delegatom prikazal ljubljansko študentsko kulturo v Drami, nastopale bodo njihove umetniške skupine. Kaj ste še storili za čim boljše vtise o kongresu v Ljubljani.

— V tisku je prospekt, ki bo obsegal 40 strani. Tu so splošne informacije, pozdrav delegatom, podatki o naši univerzi, in Zvezi študentov. Prospekt bo v 4 jezikih: slovenščini, makedonščini, srbohrvaščini in angleščini. Vsak delegat bo dobil še turistični zemljevid Ljubljane. Arhitekti (4. letnik) bodo poskrbeli za dekoracijo dvoran za tuje delegacije je predviden izlet na Pohorje.

Ljubljana bo v teh dneh dobila praznično podobo.

—de

DOGODILO SE JE...

...Na Pravni fakulteti: Studentka K. K. si je sama napisala priporočilo za sprejem v Naselje, ki naj bi ga podpisal predsednik letnika in FO. Navedla je tudi, da je članica ZK, (ne spominja se od kdaj, ker jo je očka »vpisal«). Ob tej priliki čestitamo, ker je prišla iz ilegale, kajti do sedaj se je lahko izogibala. Nekateri so za vroče.

...Na Pravni fakulteti: Studentka opravlja izpit; predmet, profesor, ona. Zadnja izmed petnajstih. V izpitni sobi je še par kolegov. Ko gre mimo njih k izpitni mizi silkne skozi lepe zobe: »Zgin'te ven!« Oni se vljudno odstranijo... Čez 10 minut (še po starem): 10 pik. Vsi dvomijo v njeno znanje, nihče pa ne v lepoto njenega obraza. Ni vsakomur dano.

... V Akademskem kolegiju. Prvi mali oglas: zamenjam dobro posteljo s fedrima za posteljo brez fedrov.

Drugi mali oglas: ugodno prodam ali zamenjam za komplet šestil znamke »Richter« dobro ohranjene dolge spodnje hlače znamke »Old riders«. Naturalna menjava.

...Pri predvojaški: Forsiranje reke. Tu pride do neznanek. Kapetan mora tolmačiti nekatere izraze. (med drugimi): šljunak, to znači na slovenačkom pesek; splav, znači na slovenačkom abortus.

PO RAZSTAVI

Naša Tribuna je izšla že dvakrat v občutno manjšem obsegu. Upajmo, da jo bomo zato lahko vsaj pogosteje prebirali kot doslej. Z novim letom torej nove obljube in obeti, čeprav pride trenutno v upoštevanje objav manj materiala kot pa si vsi želimo. Nekateri so tudi tokrat prišli na svoj račun: preberejo lahko čim več, čim

hitreje. Toda koliko odneseš od tega, če tudi si zumsko normalno razvit, če kljub ponovnemu in ponovnemu branju premišljevanju in nespčnosti, kljub absolutnemu stazu na arhitekturi in prvem semestru na Akademiji za upodabljačo umetnost, ne moreš dojeti tudi količinsko tako skromnega pisanja kot je zapis ob razstavi Idé Barbarigo v Mali galeriji! Dragi Janez, čisto mimogrede seveda, nisi se mogel niti toliko koncentrirati, oprstti, zbrati, da bi lahko natančno ugotovil tistih »44 fantastičnih in bombastičnih tujek, povezanih s spretnim žongliranjem in ne vem še s čim. S takimi kot so finale, precizno formalne, anahronizem, tradicij vred sem jih mogel odkriti kakih pet manj kot ti. Ne dvomim, da so tako »učeno pisanje«, — pač nimam daru za poročanje o dnevnih cenah na trgu ali o podobno enostavnem — zmogli in hoteli razumeti vsi tisti brez znanja latinščine. Tisti, ki se pomanjkljivi likovni vzgoji navkljub vsaj malo zanimajo za umetnost in žrtvujejo vsaj drobec svojega prostega časa. Toda tedaj zares žrtvujejo.

Sicer pa, da se ne izgubljava v podrobnostih in malekostih, bi te rad opozoril na nekaj. Čeprav si, kot praviš sam, prebral večino dosegljive umetnostno-zgodovinske literature — upam, da tudi v tujih jezikih, oziroma v prevodih, saj bi za sodobno umetnost težje našel kak dober in pristno domač uvod v likovno ustvarjanje našega časa — verjetno nisi nikjer odkril nečesa, kar bi rad tako vztrajno, seveda

le posredno naprtil pisanju ob nekem likovnem dogodku v javnem življenju. Pozikni kritike ali neko razmišljanje ob tem ni nikoli bilo in ne bo neposreden tolmač in vodič po razstavi. Čemu le, kakšen smisel bi imela potem sploh še umetnost, če bi padli opazovavec tako prepariran predaj in zadaj v umetnikov svet. Zdolgočasen bi odšel mimo in dalje, kot gre mimo vsakdo, ki je slišal o nečem že toliko dobrega in slabega, da si ne more več ob vsem tem ustvariti svojega lastnega mnenja. Razmišljanje naj ga znebi občutka strahu pred neznanim in skrivnostnim, pripravi naj ga predvsem in edino, da bo znal misliti tudi sam s svojo glavo. Mor-da, da bo znal kaj povedati ali tudi napisati, čeprav se ne čuti poklicanega za to. Vsaj malo več stvarnejšega in koristnejšega kot sta dva stolpca s po točno 19 vrstic.

Ne bi ti hotel, dragi L. J., povzročati še nadaljnega truda. Razstava je sicer že mimo, zato pa tebi na uho: O Barbarigovi sem iz objektivnih vzrokov (omenjen prostor) res povedal, kolikor se je dalo jedrnato — v obeh zadnjih stolpcih. Drugo je pa zate tako ali tako »le pretveza za populariziranje itd.« V teku študija pa se boš še se seznanil s takoimenovano psihologijo umetniškega (likovnega) ustvarjanja. Sicer pa... ne izgubljava besed. Zaenkrat vseeno hvala, da mi dovoliš misliti, tudi še s svojo glavo, čeprav še daleč nimam namena ustvarjati takoimenovanih lastnih splošnih umetnostnih načel.

Bassin Aleks.

PP-17

Tribuna — glasilo Zveze študentov — Izdaja Univerzitetni odbor ZSJ — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Stane Čehovin; glavni urednik Niko Tičar — Uredništvo in uprava, Tribuna Poljanska 6/II, telefon 30-123 — tekoči račun 600-14/3-567 — Letna naročnina 400 dinarjev, posamezni izvod 20 din — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk: CP Delo, Ljubljana, Tomšičeva 1, tel. 23-522.

tribuna